

UNTROSDECONVERSAAMB

ADA CASTELLS

Josep M. Puigjaner

La seva estada a Madrid li ha donat prou perspectiva per argumentar un catalanisme actiu i el seu passat com a jesuïta l'ha mantingut en un humanisme que lliga amb el seu catolicisme crític. La seva empenya per fer-se entendre i divulgar els grans pensadors l'ha fet publicar 22 títols. El darrer és de l'Editorial Proteus: *Carpe diem*, una relectura dels clàssics molt entenedora.

FOTO: JOSEP LOSADA

J.M.P. Sí, ben vist, em considero hereu de Teilhard de Chardin. Precisament estic intentant fer-ne una obra de teatre perquè crec que les seves idees estan en plenitud i aquesta seria una bona manera de donar-les a conèixer.

A.C. Quin és el motiu de la seva vigència?

J.M.P. Ell era geòleg i paleontòleg, però tota la seva investigació la interpreta en base filosòfica i amb una concepció global, no només de l'home, sinó de la terra i de l'univers.

A.C. Expliques que quan eres jove estaves ple d'esperança. Es pot ser igual d'optimista als 20 que als 70 i uns quants anys?

J.M.P. Sempre ho he estat i precisament en la línia de Teilhard de Chardin. Ell creu que la humanitat millora i ha augmentat en la seva consciència i en el seu psiquisme. La globalització li està donant la raó: ara sabem més que passa al món.

A.C. Ostres, però això sí que és ser optimista! Precisament, amb el panorama d'ara, és difícil creure que hàgim millorat gaire.

J.M.P. Teilhard diu que malgrat les giragonses, el conjunt del psiquisme del món avança. La raó de l'home té la capacitat per reprendre el fil i avançar per damunt dels seus fracassos. Teilhard m'ha ajudat a viure perquè veu el cristianisme com la religió de l'evolució i del futur. A Roma ni li van deixar publicar cap de les seves obres. Al llarg de la seva vida va tenir tres amistats femenines molt fortes i això, segons on siguis, està mal vist. Ell ja deia que res no s'ha desenvolupat intel·lectualment que no hagi estat sota l'influx femení del món.

A.C. Però aquesta concepció evolucionista del món és molt difícil d'entomar. Llegint aquests textos clàssics de *Carpe diem* ja veiem que les preocupacions dels grecs i dels romans eren exactament les mateixes que les que tenim nosaltres.

J.M.P. Sí, la humanitat avança, però el fons de la persona i la seva problemàtica respecte als altres

són constants. Quan parla un clàssic, et fa exclamar: "Si això és actualíssim!". Hi ha un fil conductor de l'ètica que és el mateix en totes les cultures: no voler als altres el que no vols que et facin a tu.

A.C. Cites Sèneca, que diu que la saviesa és per compartir-la. Aquest llibre té també una voluntat pedagògica...

J.M.P. Sí, volia que fos útil, que el lector en tragués alguna cosa. Llàstima que aquest tipus de llibres arribin a un grup de lectors molt reduït. Si en col·loquem 600, ja podem fer un bot d'alegria.

A.C. I mira que és una feinada!

J.M.P. Ja ho pots ben dir! La gènesi d'això és que el meu avi va començar a fer la col·lecció Bernat Metge i jo la vaig heretar del meu pare. Al tenir-los a mà i mantenir la formació humanística que dec a la Companyia de Jesús, vaig creure que podia fer alguna cosa.

A.C. Una actuació oportuna, si tenim en compte que l'humanisme s'està bandejant del sistema educatiu.

J.M.P. Això és un error molt gros. Com deia Triadú, s'ha d'ense-

nyar a llegir i a escriure, en el sentit més profund de la paraula. Vaja, això que fan els francesos, que tot-hom redacta bé. Ensenyar a expressar-se és bàsic.

A.C. Al pròleg del llibre, el professor Norbert Bilbeny et defineix com a "catalanista i catòlic" –això és claríssim– i també com a "filosòficament personalista".

J.M.P. Sí, perquè la meua formació està basada en el pensament d'uns noms que m'han ajudat. Vaig dedicar un llibre a vuit humanistes que admiro. És *Contra la crueltat del món* i, naturalment, no hi falta Teilhard de Chardin, però també hi són Albert Camus, Karl Popper, Edgar Morin... Tots aquests influxos són vàlids i no em dono per vençut.

A.C. S'està molt sol en aquesta lluita? Molt sol, fins i tot, dins de l'Església catòlica?

J.M.P. No em sento un solitari de la praderia. Sé que hi ha un gruix de gent que segueix els meus articles i això els dona un sentit. La meua relació amb l'Església és crítica. Em considero un crític de bona fe, no sanguinari. Comprenc moltes de les actituds de l'Església institucional i jeràrquica, però intento empènyer cap endavant perquè si no és una institució petrificada.

A.C. L'altra punta de les teves reflexions és la defensa de Catalunya. Com veus el moviment independentista?

J.M.P. Que s'està revifant a marxes forçades. Jo sóc un dels pocs escriptors catalans que s'han trencat les banyes per a l'entesa Catalunya-Espanya, fins i tot vaig arribar a escriure en castellà, *Una Catalunya sin España?*, per explicar-los el fet català. L'únic intel·lectual espanyol viu que ha entès això del nacionalisme català és l'Herrero de Miñón.

A.C. I creus que la independència és possible?

J.M.P. A molt llarg termini. Hem de madurar moltes coses, com ara la nostra consciència col·lectiva de poble, l'autoestima i la convicció que som capaços d'autogovernar-nos i presentar-nos davant d'Europa com un país més. *